Hiika Iimaanaa-Kutaa 3

Description

(B)- Ammas iimaanni dubbii Arrabaa fi hojii qaamolees of keessatti qabata. Dubbiin arrabaa shahaadateyni dubbachuu fi wantoota isaaniin wal qabatan mirkaneessudha. (Shahaadateynin: â€œAshâ€™hadu an laa ilaah illallah wa ashâ€™hadu anna Muhammadan abduhu wa rasuuluhu.â€• (Rabbin malee haqaan gabbaramaan akka hin jirre ragaa nan baha, ammas Muhammad gabrichaa fi Ergamaa Isaa taâ€™uu ragaa nan baha) jechuudha.)

Hojiin qaamolee immoo wanta qaaman malee hin hojjatamneedha. Fakkeenyaaf, salaata, hajjii, qabsoo (jihaada), waan gaariitti ajajuu fi waan badaa irraa dhoowwudha.

Dubbiin arrabaa dhimma hafuu hin qabneedha. Zaahiraan (gubbaadhaa) iimaanni gadi dhaabbatuu keessatti hundeedha. Beektonni salafaa dhimma kana jabeessanii jiru. kunoo Abu Sawr barbaachisummaa arrabaan mirkanessuu akkana jechuun mirkaneessa: namni tokko osoo akkana jedhe, â€œRabbiin azza wa jalla tokkicha akka taâ€™e ragaa nan baha, wanti Ergamtoonni ittiin dhufan haqa, shariâ€™aa hundaa nan mirkaneessa.â€• Ergasii yoo akkana jedhe, â€œKana keessaa qalbiin tiyya homattu hin amanne, ani hin dhugoomsuâ€•, namni kuni Muslima akka hin taanee warra beekumsaa jidduutti wal dhabbiin hin jiru. Osoo, â€œAl-Masiih Rabbiidha.â€• Jedhee fi dhimma Islaamaa mormee akkana jedhee, â€œKana keessaa qalbiin tiyya homattu hin amantu.â€•, kana ifatti baasuu isaatiif inni kaafira, muâ€™minaa miti. Dhugoomsun isa bira yoo hin jiraatin [arrabaan] mirkaneessu qofaan muâ€™mina hin taâ€™u. Ammas, mirkaneessun isa bira yoo hin jiraatin dhugoomsu qofaan muâ€™mina hin taâ€™u. Hanga qalbii isaatiin dhugoomsu fi arraba isaatiin mirkaneessutti malee muâ€™mina (nama dhugaan amane) hin taâ€™u.â€• (Sharih Usuul Iâ€™itiqaadi ahli sunnati-Lalaalakaaâ€™i- 4/849) (Qalbii isaatiin yoo dhugoomse, arrabaan dubbatee fi qaaman hojii hojjate, inni muâ€™mina taâ€™a.)

Ibn Taymiyaan ni jedha: dandeetti waliin namni arraba isaatiin hin dhugoomsine, lugaa namootaa keessatti muâ€™mina hin jedhamu. Akkuma sahaabota fi warroonni gaarummaa keessatti isaan hordofan irraa salafni ummata kanaa irratti wali galan.â€• (Majmuuâ€™al Fataawaa-7/337)

Ammas ni jedha: â€œNamni qalbii isaatiin dhugoomsee garuu arraba isaatiin yoo hin dubbatin, addunyaattis taâ€™e Aakhiratti murtiwwan iimaana keessatti homtu isatti hin rarraâ€™u.â€• (Majmuuâ€™al Fataawaa-7/140)

â€œKeessaanii fi haqiiqadhaan dubbiin arrabaa iimaana taâ€™uu, dubbii amantii fi dhugoomsu qalbiitiin walqabateedha. Taâ€™uu baannan, akka wali-galtee Muslimootatti dubbiin amanti irraa qullaa taâ€™ee iimaanaa miti. (ilaali Majmuuâ€™al Fataawaa-7/550)

Ammas, **Iimaanni hojii qaamolee of keessatti** qabata. Akkuma wanta beeksisan keessatti Ergamtoota dhugoomsuun umamtoota irratti dirqama taâ€™e, wanta ajajan keessattis isaaniif ajajamuun namarra

jira. Guutumatti ajajamuu dhiisu waliin Ergamtootatti amanuun (iimaanni) galma hin gahu. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa ni jedha:

﴿وَمَآ أَرۡسَلۡنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا لِيُطَاعَ بِإِذۡنِ ٱللَّهِۚ﴾

â€œ**Ergamaa tokkollee hin erginee hayyama Rabbiitiin akka ajajni isaa fudhatamuuf malee.â€•** Suuratu An-Nisaa 4:64

(Ergamtoota keessaa ergamaa tokkollee hin erginee ajajaa fi murtii Rabbiitiin namoonni isaaf akka ajajamaniif yoo taâ€™ee malee. Kana keessa namoonni Ergamaaf akka ajajamaniif kakaasutu jira. Wanta Ergamaan ajaje hojjachuu fi wanta inni dhoowwe dhiisudha.)

Hojiiwwan qaamolee hojiiwwan qalbii kan hordofanii fi barbaachisaniidha. â€œQalbii keessa beekumsi fi fedhiin yoo jiraate, kuni dirqamaan gara qaamatti yaaâ€™a. Qaamni wanta qalbiin barbaaddu irraa duubatti hin hafu. Kanaafi, Ergamaan Rabbiin sallallahu aleyh wassalam hadiisa sahiih keessatti akkana jedhan: â€œ**Xiyyefannoo itti kennaa! Dhugaumatti qaama keessa muraa fooni takkatu jira. Yoo ishiin tolte, qaamni guutuun tole. Yoo ishiin badde, qaamni guutuun bade. Xiyyeefoo itti kennaa! Ishiin qalbiidha.**â€• (Sahiih Al-Bukhaari 52)

Iimaana keessa jiruun qalbiin yoo tolte, qaamni dubbii fi hojiin ni tola. Akkuma imaamonni hadiisaa jedhan: â€œ[iimaanni] dubbii fi hojiidha.â€• Dubbii keessaa fi zaahiraa (gubbaa), hojii keessaa fi gubbaa. Gubbaan keessa kan hordofuu fi isaaf barbaachisuudha. Yeroma keessi tole, gubbaan tola. Yoo keessi bade gubbaanis bade.â€• (Majmuuâ€™al Fataawaa-7/187)

Kan darbe irratti dabalatee, hojiiwwan gubbaa dhabamuun iimaana keessaa dhabamsiisa. Kanaafi, Rabbiin nama wantoonni iimaanaaf barbaachisan isarraa dhabaman irraa iimaana dhabamsiisa. Akkuma Rabbiin oltaâ€™aan jedhe:

وَلَوۡ كَانُواْ يُؤۡمِنُونَ بِٱللَّهِ وَٱلنَّبِيِّ وَمَآ أُنزِلَ إِلَيۡهِ مَا
ٱتَّخَذُوهُمۡ أَوۡلِيَآءَ وَلَٰكِنَّ كَثِيرٗا مِّنۡهُمۡ فَٰسِقُونَ ٨١

â€œ**Osoo Rabbitti, Nabiiyyii fi wanta isatti buâ€™etti kan amanan taâ€™anii, silaa awliyaaâ€™a isaan hin godhatanii turan. Garuu baayâ€™een isaanii faasiqoota.**â€• Suuratu Al-Maaâ€™idah 5:81

Yahuudonni mushrikoota gargaaran kunniin osoo Rabbiitti, Nabii Muhammaditti (SAW) amananii fi Qurâ€™aana gara isaatti buâ€™e mirkaneessanii, silaa kaafiroota hiriyyootaa fi gargaartota hin godhatanii turan. Garuu baayâ€™een isaanii ajaja Rabbii fi Ergamaa Isaa keessaa kan bahaniidha.[1]

Keessaa fi alli kan wal qabataniidha. Keessi yoo qajeelee malee alli qajeelu hin dandaâ€™u. Yoo keessi qajeele, alli qajeelun waan hin hafneedha. (Majmuuâ€™al Fataawaa-18/272)

Sababni kanaa, iimaanni keessaa qalbii keessatti hidda yoo qabate, kuni ala irratti dhiibbaa (buâ€™aa) fida. Tokko kan biraa irraa adda bahuun gonkumaa hin dandaâ€™amu.

Dandeetti guutuu waliin hojiif fedhii cimaa qabachuun wanti dandaâ€™amu suni akka argamu taasisa. Rabbii fi Ergamaa Isaa jaallachuun qalbii keessatti yoo hidda qabate, kuni awliyoota Isaa jaallachuu fi gargaaruu, diinota Isaatti diina taâ€™uu namarraa barbaada.

Namni tokko Rabbii oltaâ€™aatti kan amanuu fi wantoota Inni dirqama godhe kan mirkaneessu taâ€™ee ergasi kana waliinu ajajamoota kanniin kan dhiisu fi hojjachuu kan didu taâ€™uun waan hin dandaâ€™amneedha.

Ibn Taymiyaan akkana jedha: namtichi tokko Rabbiin isarratti salaata shanan, zakaa, soomaa fi hajjii dirqama akka godhe qalbii keessatti amanti gadi dhaabbataa amanee ergasii jireenya isaa guutuu Rabbiif sujuuda takkallee kan hin sujuunne, Ramadaana hin soomne, Rabbiif jedhee zakaa hin kenninee, gara Mana Isaatti hin hajjinee muâ€™mina (nama dhugaan amane) taâ€™uun waan hin dandaâ€™amneedha. Qalbii keessa nifaaqa fi zandiiqni jiraachu waliin malee iimaana sirrii waliin kuni hin argamu. Kanaafi, Rabbiin subhaanahu kan sujuuda didu kaafira qofa akka taâ€™e ibsa. Akkuma jecha Isaa:

﴿يَوۡمَ يُكۡشَفُ عَن سَاقٖ وَيُدۡعَوۡنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ فَلَا يَسۡتَطِيعُونَ ٤٢ خَٰشِعَةً أَبۡصَٰرُهُمۡ تَرۡهَقُهُمۡ ذِلَّةٞۖ وَقَدۡ كَانُواْ يُدۡعَوۡنَ إِلَى ٱلسُّجُودِ وَهُمۡ سَٰلِمُونَ ٤٣﴾

â€œ**Guyyaa mogolee irraa saaqamuu fi gara sujuudaa waamamanii isaan sujuudu hin dandeenye [yaadadhu]. Ijji isaanii sodaattu taate xiqqeenyis isaan haguuga. Osoo fayyaa qabanuu gara sujuudaatti waamamaa turan**.â€• Suuratu Al-Qalam 68:42-43 (Majmuuâ€™al Fataawaa-7/187)

Guduunfaa
Iimaanni akkuma qalbiin amanuu fi dhugoomsu of keessatti qabatu, arrabaan dubbachuu fi qaaman hojjachuus of keessatti qabata. Namni qalbii isaatin hundeewwan iimaanatti erga amanee fi dhugoomse booda, iimaanni isaa sirrii fi dhugaa taâ€™uuf arrabaan dubbachuu fi qaaman hojjachuu qaba.

Keessaa fi alli kan wal qabataniidha. Keessi yoo qajeele allis ni qajeela, keessi yoo bade allis ni bada.

Madda: â€œ**Nawaaqidul Iimaani al-qawliyah wal amalayah**â€• fuula 18-23, Abdulaziz bin Muhammad

[1] Tafsiiru Muyassar-fuula 121

Date Created
March 21, 2020
Author
admin